

Др Владимир Ж. Марјански, ванредни професор
Универзитет у Новом Саду
Правни факултет у Новом Саду
V.Marjanski@pf.uns.ac.rs

СПОРЕДНЕ ЧИНИДБЕ КАО ДОДАТНА ОБАВЕЗА ЧЛАНА ДРУШТВА С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ

Сажетак: Споредне чинидбе могу се дефинисати као чланска обавеза члана друштва с ограниченом одговорношћу која је преузета оснивачким актом, чији предмет могу бити чинидбе новчаног карактера и, или неновчаног карактера (по правилу су неновчаног карактера) које имају имовинску вредност и могу да буду предмет њуноважне облигационе обавезе. Споредне чинидбе, као допринос пословању привредног друштва, нису посебно регулисане у Закону о привредним друштвима. По својој природи ова обавеза разликује се од обавезе улагања односно уношења улога, обавезе вршења додатних улагања, као и давања позајмица друштву. Вршење споредних чинидби је могућа додатна обавеза члана друштва с ограниченом одговорношћу која се утврђује и чија се садржина одређује искључиво оснивачким актом. Презимањем обавезе вршења споредних чинидби између члана који ју је преузео и друштва настају специфични специјални правни и облигациони односи и последице које из њих проистичу.

Кључне речи: чланске обавезе, споредне чинидбе, специјални правни последице, облигациони правни последице.

1. ПОЈАМ И КАРАКТЕРИСТИКЕ СПОРЕДНИХ ЧИНИДБИ

Споредне чинидбе, као допринос пословању привредног друштва, нису посебно регулисане у Закону о привредним друштвима (даље у тексту: ЗПД).¹ ЗПД поред обавезе чинидбе улога регулише још само обавезу вршења додат-

---

¹ Закон о привредним друштвима (даље у фуснотама: ЗПД) Службени гласник РС, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014-др. закон и 5/2015.

них уплата.² Ипак, поред наведених чланских обавеза, споредне чинидбе се у домаћој и иностраној литератури, а понекад и у законима којима се регулише правни положај друштава с ограниченом одговорношћу, помињу као могућа чланска обавеза члана/чланова друштва с ограниченом одговорношћу.³

У упоредном праву срећу се два режима регулисања споредних чинидби.

Према једном, споредне чинидбе спадају у ширу групу тзв. додатних чинидби. У случају таквог регулисања оне се као додатне чинидбе, поред додатних чинидби у новцу (у нашем праву обавеза вршења додатних уплата), сврставају у додатне неновчане чинидбе.⁴

Према другом режиму регулисања оне се сврставају у посебну групу чланских обавеза и називају се споредним чинидбама које могу бити како неновчаног, тако и новчаног карактера. У таквом правно режиму регулисања, независно од карактера обавезе, тј. да ли предмет споредних чинидби могу бити само неновчана или и новчана давања, правна природа споредних чинидби разликује се од обавезе вршења додатних уплата. У немачком правном систему разликују се два правна института: споредне чинидбе (нем. „*Nebenpflichten*“)⁵ и додатне уплате (нем. „*Nachschüsse*“).⁶

Схватање природе споредних чинидби у овом раду заснива се на другом правном режиму регулисања. Према томе, споредне чинидбе могу се дефинисати као чланска обавеза члана друштва с ограниченом одговорношћу која је преузета оснивачким актом, чији предмет могу бити чинидбе новчаног карактера и, или неновчаног карактера које имају имовинску вредност и које могу да буду предмет пуноважне облигационе обавезе.

Дакле, битне карактеристике обавеза вршења споредних чинидби су следеће: 1) То је чланска обавеза члана друштва с ограниченом одговорношћу; 2) Правни основ преузимања обавезе је искључиво оснивачки акт 3) То су чинидбе новчаног и, или неновчаног карактера које имају имовинску вредност и могу да буду предмет пуноважне облигационе обавезе.

---

² О обавези вршења додатних уплата вид. ЗПД, чл. 178-180.

³ Вид. *Zakon o trgovačkim društvima Republike Hrvatske, Narodne novine RH* (даље у фуснотама: *ZTD RH*), бр. 111/93, 34/99, 121/99, 55/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 11/12, 68/13, 110/15, чл. 391. и *Zakon o društvima s ограниченом одговорношћу Савезне Републике Немачке (Gesetz betreffend der Gesellschaft mit beschränkter Haftung, RGBl. Nr. 58/1906, BGBl. Nr. 577/1921, 246/1924, 982/1938, 988/1938, 1999/1938, 190/1954, 196/1964, 82/1974, 422/1974, 320/1980, 545/1980, 371/1982, 475/1990, 10/1991, 532/1993, 153/1994, 262/1996, 680/1996, 106/1997, 114/1997, 125/1988, 142/2000, 97/2001, 98/2001, 161/2004, 59/2005, 120/2005, 103/2006, 72/2007, 70/2008, 58/2010, 111/2010, 53/2011 – даље у тексту и фуснотама: *GmbHG*).*

⁴ Вид. *ZTD RH*, чл. 391.

⁵ Вид. *GmbHG*, § 3 Abs. 2.

⁶ Вид. *GmbHG*, § 26-28

Прво, реч је о чланској обавези. Она терети само оног члана друштва који ју је преузео, а не све чланове друштва. Дакле, ова обавеза везује се за поседовање одређеног удела у друштву с ограниченом одговорношћу по основу којег је таква обавеза преузета. Обим обавезе вршења споредних чинидби не зависи од процентуалне вредности удела који члан поседује у друштву с ограниченом одговорношћу, као што је нпр., по правилу, случај код обавезе вршења додатних уплата у друштво.⁷ Обавеза вршења споредних чинидби, по правилу, везује се за својство личности члана друштва (физичко или правно лице) који ју је преузео. То значи да се у вези са вршењем наведене обавезе између члана и друштва успоставља однос дубоког узајамног поверења – однос *intuitu personae*. У складу са тим у случају преноса удела тог члана или правног следбеништва углавном се прописују посебна ограничења (законска⁸ или она утврђена оснивачким актом).

Друго, правни основ преузимања обавезе је искључиво оснивачки акт. Ова обавеза може да се преузме још приликом оснивања друштва или касније на основу измене оснивачког акта.⁹ Обавеза вршења споредних чинидби никада се не преузима скупштинском одлуком, уписним уговором или неким другим правним послом.

Треће, реч је о чинидбама новчаног и, или неновчаног карактера које имају имовинску вредност и које могу бити предмет пуноважне облигационе обавезе. У вези са предметом обавезе биће више речи на посебном месту.

Преузимањем обавезе вршења споредних чинидби за члана који ју је преузео и друштво настају специфични статусноправни и облигациони односи и последице које из њих проистичу. Статусноправних последица има неколико. Прво, обавеза испуњења споредне чинидбе везује се за правну судбину удела члана који је обавезу преузео. У случају преноса удела стицалац преузима обавезу вршења споредних чинидби, изузев уколико се ради о строго личним обавезама. Стога се у случају преноса таквог удела углавном прописују ограничења (нпр. сагласност друштва за пренос таквог удела трећем лицу). С обзиром на то да је реч о чланској обавези повреда ове обавезе може представљати важан (оправдан) разлог за искључење тог члана из друштва.

Облигационоправне последице зависе од карактера преузете обавезе и на њих се примењују општа правила облигационог права. Разлика је, међутим, у томе што је у случају преузимања обавезе вршења споредних чинидби реч о чланској обавези преузетој на основу оснивачког акта, а не по основу неког другог правног посла (нпр. уговора о зајму, уговора о дистрибуцији

⁷ Вид. ЗПД, чл. 178, ст.1.

⁸ Вид. ZTD RH, чл. 412, ст. 4, реч. 2.

⁹ Вид. Welf Müller, Burkhard Hense (Hrsg), *Beck'sches Handbuch der GmbH – Gesellschaftsrecht – Steuerrecht*, München 1995, 305.

робе и др.). У случају преузимања класичне обавезе по основу неког другог правног посла не настају никакве чланске обавезе, нити кршење те обавезе може имати било какве статусноправне последице.

Иако се правно називају споредним чинидбама, оне су економски често важније од обавезе чинидбе улога члана у друштво. Због њих се неретко уговором о оснивању одређује већим обим права члана који врши споредне чинидбе у односу на процентуалну вредност удела тог члана у основном капиталу друштва који је по правилу детерминисан вредношћу уписаног улога (нпр. право већег учешћа у расподели добити у односу на оно што би му иначе припало према сразмери вредности удела тј. процентуалном учешћу члана у основном капиталу друштва) или се предвиђа право на већи проценат удела у односу на вредност уписаног улога (одступање од корелације вредност улога – вредност удела).

2. РАЗЛИКЕ У ОДНОСУ НА ОБАВЕЗУ ЧИНИДБЕ УЛОГА, ОБАВЕЗУ ВРШЕЊА ДОДАТНИХ УПЛАТА И ПОЗАЈМИЦЕ ЧЛАНОВА ДРУШТВА

2.1. Разлике у односу на обавезу чинидбе улога

Обавеза чинидбе тј. уплате или уноса улога је основна чланска обавеза која се преузима оснивачким актом или на неки други начин – уписним уговором (уговором о улагању) по основу одлуке о повећању основног капитала новим улозима.¹⁰ Једнако као и обавеза вршења споредних чинидби, преузимање ове обавезе има како статусноправне тако и облигационоправне последице. Ипак, између ове две обавезе постоје суштинске разлике.

Прво, обавеза вршења споредних чинидби може се преузети искључиво на основу првог оснивачког акта приликом оснивања друштва или касније на основу измене оснивачког акта. Обавеза уплате или уноса улога поред оснивачког акта приликом оснивања друштва, касније се може преузети, не на основу измене оснивачког акта, већ по основу уписног уговора (уговора о улагању) на темељу одлуке о повећању основног капитала новим улозима.¹¹

Друго, обавеза вршења споредних чинидби терети само оног члана друштва који ју је преузео, док обавезу уплате или уношења улога приликом оснивања преузимају сви оснивачи друштва.

Треће, накнадно преузимање обавезе вршења споредних чинидби на основу измене оснивачког акта не утиче на вредност основног капитала. С друге стране у случају преузимања обавезе уплате или уноса улога по основу

¹⁰ Вид. ЗПД, чл. 46.

¹¹ Вид. ЗПД, чл. 46 и чл. 146.

уписног уговора (уговора о улагању) и успешно спроведеног поступка повећања основног капитала долази до промене вредности основног капитала тј. његовог повећања, јер основни капитал друштва с ограниченом одговорношћу чини новчана вредности уписаних улога чланова у друштво која је регистрована у складу са законом о регистрацији.¹²

Четврто, обавеза вршења споредних чинидби је специфична утолико што се, по правилу, везује за личност члана који је преузима. Стога се у случају преноса удела члана који је преузео такву обавезу углавном прописују ограничења (нпр. сагласност друштва за пренос таквог удела трећем лицу) приликом преноса удела, не само на треће лице изван друштва, већ и на другог члана друштва.

Пето, према ЗПД предмет обавезе уплате или уноса улога у друштво с ограниченом одговорношћу могу бити новац или неновчани улози, али искључиво у стварима и правима.¹³ Предмет обавезе вршења споредних чинидби могу бити и рад и услуге (нпр. рад за друштво без заснивања радног односа или закључења менаџерског уговора), где је правни основ преузимања ових обавеза искључиво оснивачки акт.

Шесто, правила у вези са обавезом уплате или уношењем улога много су строжија и прописана су законима којима се уређује правни положај друштва с ограниченом одговорношћу (нпр. крајњи рокови за извршење обавезе¹⁴, забрана повраћаја улога или ослобађања од обавезе чинидбе улога у вези са правилима о очувању вредности основног капитала¹⁵, правила у вези са искључењем члана из друштва¹⁶ и сл.). У случају повреде обавезе вршења споредних чинидби статусноправне последице предвиђају се оснивачким актом.

Конечно, друштво не може члану вратити улог (забрана повраћаја улога)¹⁷, нити га у потпуности или делимично ослободити од обавезе уплате односно уношења¹⁸ улога, док је код обавеза вршења споредних чинидби то могуће учинити на основу измене оснивачког акта.¹⁹

Дакле, обавеза вршења споредних чинидби је, по правилу, додатна обавеза коју члан може да преузме оснивачким актом поред основне обавезе вршења чинидбе улога. Само изузетно је могућа ситуација у којој члан друштва који никада није преузео обавезу уплате или уноса улога према друштву,

¹² Вид. ЗПД, чл. 44, ст. 3.

¹³ Вид. ЗПД, чл. 45, ст. 3.

¹⁴ Вид. ЗПД, чл. 46.

¹⁵ Вид. ЗПД, чл. 46 и 60.

¹⁶ Вид. ЗПД, чл. 48, ст. 7 и чл. 195.

¹⁷ Вид. ЗПД, чл. 60, ст. 1.

¹⁸ Вид. ЗПД, чл. 46, ст. 3.

¹⁹ Olga Bogdanović, „Dodatne činidbe u društvu s ograničenom odgovornošću“, *Pravnik – Časopis za pravna i društvena pitanja* 1/2013, 164.

преузме обавезу вршења споредних чинидби. То је ситуација у којој је одређено лице постало члан друштва стицањем удела од неког другог члана друштва по основу којег је улог већ био у потпуности уплаћен или унесен, а стицалац удела (нови члан друштва) по основу измена оснивачког акта преузме обавезу вршења споредних чинидби према друштву.

2.2 Разлике у односу на обавезу вршења додатних уплата

Додатне уплате су новчани износи које чланови друштва с ограниченом одговорношћу уплаћују у друштво на основу посебне одлуке скупштине друштва, а у складу са оснивачким актом. ЗПД, међутим, одређује да се обавеза вршења додатних уплата може успоставити алтернативно одлуком скупштине или оснивачким актом.²⁰

Сличности између додатних уплата и споредних чинидби су највеће када се обавеза вршења споредних чинидби врши у новцу. Ово стога јер је предмет обавезе у том случају исти, а вршење обеју поменутих обавеза не утиче на повећање основног капитала, као што је то случај са обавезом уплате или уношења улога. Ипак, између ове две обавезе постоје значајне разлике.

Прво, у нашем праву обавеза вршења додатних уплата је изричито регулисана одредбама ЗПД, док је обавеза вршења споредних чинидби препуштена искључиво аутономној регулативи друштва (може бити одређена у оснивачком акту).

Друго, као што је већ наведено, обавеза вршења споредних чинидби може се преузети искључиво оснивачким актом, док се конкретна обавеза вршења додатних уплата, на основу претходног одређења основа у оснивачком акту, по правилу, преузима скупштинском одлуком.

Треће, иако у појединим правним системима постоји могућност преузимања обавезе споредних чинидби и у новцу, најчешће је предмет вршења споредних чинидби неновчана обавеза. Обавеза вршења додатних уплата искључиво се врши у новцу.²¹

Четврто, обавеза вршења додатних уплата, по правилу, односи се на све чланове друштва и као таква, по правилу, утврђује се једногласном одлуком скупштине²² за све чланове друштва сразмерно вредности њихових удела, осим уколико оснивачким актом или одлуком скупштине није одређена другачија сразмера.²³ Дакле, обавезу вршења додатних уплата, по правилу, преузимају сви чланови друштва. С друге стране обавеза вршења споредних

²⁰ Вид. ЗПД, чл. 178, ст. 1. У вези са критиком оваквог правног решења видети опширније код Стеван Шогоров, „Реафирмација додатних (допунских уплата) у праву привредних друштава Републике Србије“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду* 2/2012, 19.

²¹ Вид ЗПД, чл. 178, ст. 3.

²² Вид ЗПД, чл. 178, ст. 4.

²³ Вид. ЗПД, чл. 178, ст. 1.

чинидби је, по правилу, личног карактера и терети само једног или неколицину чланова, а ретко се односи на све чланове друштва. Поред тога и када обавезу вршења споредних чинидби преузимају сви чланови друштва, те обавезе не морају бити сразмерне вредности удела. Тиме се не крши начело једнаког положаја чланова у друштву јер се уз сагласност члана може ставити и у неповољнији положај од других.

Пето, извршене додатне уплате према ЗПД могу се конвертовати у основни капитал у поступку повећања основног капитала друштва претварањем додатних уплата у основни капитал друштва с ограниченом одговорношћу²⁴, док је таква могућност реткост када је реч о чинидбама које су предмет обавезе вршења споредних чинидби. Изузетак је случај када ненамирено потраживање члана према друштву које је настало по основу вршења споредних чинидби може да се конверзијом претвори у основни капитал друштва као и било које друго потраживање према друштву.²⁵

Шесто, додатне уплате се начелно враћају члановима и у друштву се задржавају само док су потребне, нпр. док неликвидност не прође.

Коначно, привредне функције ових двеју чланских обавеза се разликују. Док се обавеза вршења додатних уплата предузима ради превазилажења тренутне и евентуалне будуће неликвидности друштва или ради покрића губитака, привредна функција обавезе вршења споредних чинидби је разноврсна и зависи од садржине обавезе. Свакако директан ефекат обавезе вршења споредних чинидби не односи се на превазилажење неликвидности друштва или покриће губитака, већ има друге привредне функције (нпр. испорука сировина друштву, пружање услуга друштву, рад за друштво беу заснивања радног односа и сл.).

2.3. Разлике у односу на позајмице чланова друштва

Највеће сличности постоје између позамице члана друштва и споредних чинидби које се врше у новцу.

Прво, као што је већ наведено, у случају преузимања обавезе вршења споредних чинидби реч је о чланској обавези преузетој на основу оснивачког акта. Обавеза давања зајма друштву настаје на основу уговора о зајму на који се примењују општа правила облигационог права. Норме компанијског права које односе на позајмице чланова друштва углавном се односе само на правни положај зајмодавца члана и његовог потраживања у евентуалном стечајном поступку и прописују се ради заштите поверилаца друштва.²⁶ У

²⁴ Вид ЗПД, чл. 146, ст. 1, тач. 5.

²⁵ Вид ЗПД, чл. 146, ст. 1, тач. 3.

²⁶ Вид. Закон о стечају, „Сл. Гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 – др. закон, 71/2012 – одлука Уставног суда, и 83/2014, чл. 54, ст. 4.

случају преузимања обавезе давања зајма друштву не настају никакве чланске обавезе, нити кршење те обавезе може имати било какве статусноправне последице. Правне последице уговора о зајму између члана друштва као зајмодавца и друштва као зајмопримца искључиво су облигационоправне природе.

Друго, слично као и додатне уплате, финансирање путем зајма предузима се искључиво ради превазилажења тренутне и евентуалне будуће неликвидности друштва или ради покрића губитака, док је привредна функција обавезе вршења споредних чинидби разноврсна и зависи од садржине обавезе.

Треће, док се зајам, по правилу, врши у новцу, споредне чинидбе најчешће су неновчаног карактера.

3. УТВРЂИВАЊЕ И САДРЖИНА ОБАВЕЗЕ ВРШЕЊА СПОРЕДНИХ ЧИНИДБИ

Обавеза вршења споредних чинидби утврђује се искључиво оснивачким актом, иницијално приликом оснивања или накнадно на основу измене оснивачког акта на коју је пристао члан који је преузима. Дакле, у случају измене оснивачког акта неопходан је пристанак члана/чланова које обавеза терети. Обавеза може бити утврђена једном, неколицини или свим члановима друштва. Ипак, и када се односи на више лица она по својој садржини и обиму не мора да буде једнака за све чланове које погађа. Пристанак може бити дат на различите начине (нпр. гласање за одлуку о измени оснивачког акта, или у посебном документу). Ово се односи и на поштравање обавезе, евентуално повећање уговорне казне, на увођење уговорне казне или смањење накнаде.²⁷ Као што је горе наведено, обавеза вршења споредних чинидби никада се не преузима скупштинском одлуком, уписним уговором или неким другим правним послом.

Предмет споредних чинидби су чинидбе новчаног и, или неновчаног карактера које имају економску вредност и могу да буду предмет пуноважне облигационе обавезе. У том смислу, обавеза вршења споредних чинидби мора бити одређена или одредива, правно могућа и допуштена. Дакле, у вези са предметом обавезе примењују се општа правила облигационог (уговорног) права. Уколико је обавеза одредива, оснивачки акт мора да садржи податке по основу којих се она може одредити. Оснивачким актом би тада требало предвидети и лице или орган друштва који има овлашћење да је одреди (нпр. директор, надзорни одбор или скупштина друштва). Уколико је обавеза одредива друштво је у границама облигационих односа може на разуман начин конкретизовати.²⁸ На пример, члан је преузео обавезу једно-

²⁷ Зоран Арсић, „Споредне обавезе акционара“, *Правни живот* 11/2001, 62.

²⁸ W.Müller, V.Hense (Hrsg), 305.

кратне или оброчне испоруке робе друштву, али је количина робе која је предмет испоруке била само одредива. Оснивачки акт може да садржи и одредбу о томе када доспева ова обавеза. У случају изостанка такве одредбе примењују се општа правила облигационог права која зависе од садржине конкретне обавезе. Када је, међутим, утврђено да споредна чинидба треба да буде извршена пре уписа новооснованог друштва у регистар (код нас Агенција за привредне регистре) уз оснивачки акт и неопходне регистрационе пријаве регистратору се подноси и доказ да је споредна чинидба извршена. У овом домену може се повући аналогија са обавезом уплате улога, где се регистратору такође обавезно подноси доказ о уплати улога са привремено отвореног рачуна код неке од пословних банака, у случају када је обавеза уплате улога преузета до дана регистрације друштва.

Садржина обавезе вршења споредних чинидби може бити разноврсна. Она може бити новчана и, или неновчана, једнократна или повремена (оброчна)²⁹, уз накнаду или без накнаде. У сваком случају у зависности од карактера обавеза а у вези са испуњењем обавезе вршења споредних чинидби примењују се општа правила везана за поједине уговоре облигационог права. Прво, обавеза се може састојати у испоруци робе или сировина (у том случају примењују се општа правила ЗОО у вези са уговором о купопродаји или уговором о делу – нпр. у вези са правним или материјалним недостацима робе и сл.).³⁰ Друго, предмет обавезе може бити извршење одређене услуге (нпр. израда пројектне документације за изградњу објекта, посредовање приликом закључења уговора, вршење пословодства у друштву и сл.).³¹ Треће, обавеза се може састојати у преносу права коришћења на стварима (право коришћења земљишта, пословног простора и слично). Четврто, обавеза се може састојати у уступању појединих права (нпр. право коришћења лиценце, право дистрибуције робе).³² Пето, обавеза може да буде и новчана (нпр. обавезивање на уношење улога код каснијег повећања основног капитала, сагласност на реинвестирање нераспоређене добити, покриће губитака, обезбеђење зајмова и кредита друштву, давање гаранција друштву за извршење обавеза друштва према трећима и сл.).³³ Шесто, садржину обавезе може чинити понашање члана на одређен начин (нпр. уздржавање од вршења конкурентске делатности, обавеза преноса удела у случају преузимања функције заступања друштва). У случају предузимања обавезе уздржавања од вршења конкуренције на тржишту извршење обавезе мора бити у складу

²⁹ Према ранијим схватањима и регулативи у појединим земљама ова обавеза може бити само неновчана и повремена. Вид. З. Арсић, 64.

³⁰ W. Müller, B. Hense (Hrsg), 305.

³¹ Ибид.

³² Ибид.

³³ Ибид.

са императивним прописима из домена права конкуренције.³⁴ Споредна чинидба може бити предузета и под одложним условом. Све неновчане обавезе могу бити предузете уз исплату накнаде члану или без накнаде.

4. ПРАВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ НЕИСПУЊЕЊА ОБАВЕЗЕ

У оквиру уводних разматрања наведено је да је реч о чланској обавези која истовремено има и статусноправне и облигационоправне последице.

Када је реч о статусноправним последицама, повреда – неиспуњење обавезе може да доведе до искључења члана из друштва. Ипак, искључење члана је у овом случају могуће само на основу одлуке суда. Искључење члана на основу скупштинске одлуке према ЗПД могуће је искључиво у законом предвиђеним случајевима – повреда обавезе чинидбе улога или додатне уплате.³⁵ Није допуштено оснивачким актом проширити разлоге за искључење одлуком скупштине, па ни у случају повреде обавезе вршења споредних чинидби.

Разлози за искључење члана одлуком суда су двојаки.

Прву групу чине разлози који су одређени законом. Према закону, друштво може у судском поступку тужбом захтевати искључење члана друштва, из разлога „одређених оснивачким актом или из других оправданих разлога, а нарочито ако члан друштва: 1) намерно или грубом непажњом проузрокује штету друштву; 2) не извршава посебне дужности према друштву прописане овим законом или оснивачким актом; 3) својим радњама или пропуштањем, противно оснивачком акту, закону или добрим пословним обичајима, спречава или у значајној мери отежава пословање друштва.³⁶ Тзв. законски разлози су примерично наведени. Законски разлози су квалификовани као „оправдани разлози“, уз навођење примера таквих разлога. Стога суд, према нашем мишљењу, не би требало да оцењује њихову оправданост, већ утврђује само да ли они постоје.³⁷ Када је реч о повреди обавезе вршења споредних чинидби она би се могла свести на два горе наведена примерична разлога: ситуација када члан кршењем наведене обавезе намерно или грубом непажњом проузрокује штету друштву или када услед кршења те обавезе противно оснивачком акту којим је она утврђена, спречава или у значајној мери отежава пословање друштва. Постојање таквог разлога и његово уклапање у законски контекст наведених оправданих разлога мора се доказати у сваком конкретном случају.

³⁴ Ибид.

³⁵ Вид ЗПД, чл. 195, ст. 1 у вези са чл. 48, ст. 7.

³⁶ Вид. ЗПД, чл. 196, ст. 1.

³⁷ Стеван Шогоров „Разлози за искључење члана из друштва с ограниченом одговорношћу“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 1/2012, 66.

Другу групу разлога чине они који су утврђени оснивачким актом. Уколико је оснивачким актом превиђена обавеза вршења споредних чинидби, практично је решење по коме би се оснивачким актом утврдило да повреда ове обавезе представља оправдан разлог за искључење члана из друштва одлуком суда. У том случају суд не би испитивао оправданост разлога, већ би само утврдио да ли постоји кршење обавезе вршења споредних чинидби. Уколико би суд утврдио да постоји повреда поменуте обавезе донео би пресуду о искључењу члана због постојања оправданог разлога за искључење предвиђеног оснивачким актом.

Облигационоправне последице зависе од карактера преузете обавезе и на њих се примењују општа правила облигационог права: правила о испуњењу обавезе, измени обавезе, умањењу обавезе, накнади штете, престанку обавезе и сл. и, или специфична правила која важе за поједине уговоре облигационог и трговинског права према садржини обавезе вршења споредних чинидби.³⁸ Разлика је, међутим, у томе што је у случају преузимања обавезе вршења споредних чинидби реч и о чланској обавези преузетој на основу оснивачког акта, а не по основу неког другог правног посла (нпр. уговора о зајму, уговора о дистрибуцији робе и др.). У случају преузимања класичне обавезе по основу неког другог правног посла не настају никакве чланске обавезе, нити кршење те обавезе може имати било какве статусноправне последице.

5. ПРЕНОС УДЕЛА И СПОРЕДНЕ ЧИНИДБЕ

С обзиром на то да је обавеза вршења споредних чинидби, по правилу, специфична по својој садржини утолико што је често не може испунити било које лице, приликом преноса удела тог члана углавном се предвиђају одређена ограничења. За пренос удела тог члана је, по правилу, неопходна претходна сагласност друштва. Такво ограничење у случају преноса удела је разумљиво када се узме у обзир чињеница да је друштву у интересу да зна ко ће му испунити ту специфичну обавезу, као и да ли је потенцијални стицалац удела уопште у могућности да ту обавезу испуни. Овакво ограничење у вези са преносом удела за који се везује обавеза вршења споредних чинидби у појединим земљама прописано је нормама закона којима се регулише правни положај друштава с ограниченом одговорношћу.³⁹ Према ЗПД ово ограничење у вези са преносом удела постоји само уколико је унапред предвиђено оснивачким актом, али се регулатива односи искључиво

---

³⁸ W.Müller, B.Hense (Hrsg), 309.

³⁹ Вид. GmbHG, § 3 и ZTD RH, чл. 391.

на случај преноса удела трећем лицу тј. лицу које није члан друштва.⁴⁰ Ипак, ЗПД допушта да се оснивачким актом пренос удела уз сагласност друштва може уредити и на другачији начин.⁴¹ Стога сматрамо да не постоји сметња да се ово ограничење установи и у случају преноса таквог удела и на другог члана друштва прописивањем одговарајуће норме у оснивачком акту.

---

⁴⁰ Вид ЗПД, 167, ст. 1.

⁴¹ Вид ЗПД, 167, ст. 5.

Vladimir Ž. Marjanski, Ph.D., Associate Professor
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad
V.Marjanski@pf.uns.ac.rs

Ancillary Obligations as an Additional Obligation of a Limited Liability Company's Member

Abstract: *Ancillary obligation can be defined as an obligation of a limited liability company's member undertaken through the instrument of incorporation, which can take the form of monetary or non-monetary obligation (usually it is an obligation of a non-monetary character), which has a certain financial value and can be the object of a legally valid obligation. Ancillary obligations, as a contribution to activities of the company, are not regulated in the Law on Companies. The legal nature of this obligation is different from the obligation to make a contribution in money or in kind to a company's assets, to make additional pay-ins or from the landing of funds to the company. Ancillary obligation is an optional and additional obligation of a limited liability company's member and the obligation itself and its contents is defined in the instrument of incorporation. When a limited liability company's member undertakes an ancillary obligation this creates a distinctive relationship between the member and the company, concerning their respective obligations and the legal status of the company, as well as certain consequences derived from those obligations.*

Keywords: *membership obligations, ancillary obligations, consequences concerning the legal status of the company, consequences concerning legal obligations.*

Датум пријема рада: 15.12.2016.